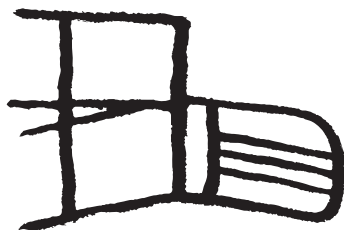

VAY BLANKA

Összekapaszkodva
zuhanni

EURÓPA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2025

www.alexandra.hu • www.moobius.hu
www.europakiado.hu

SZÜRET KLASTROMPUSZTÁN

Lassan tíz éve, hogy eladta a telkét, hogy a fia Svédországba költözhessen, gyorsan, amíg lehetett. Eladta a negyven gyümölcsfát, a két sor szőlőt és a kis faházat. Az új tulajdonos a fák helyére tujákat ültetett, a faház helyére kétszintes ház került, medencével. A dülő gyümölcsös besorolású volt, elvileg nem lehetne villát építeni, gyakorlatilag nem ez volt az egyetlen, ami kinőtt.

Aztán mégis, évek óta üresen állt. Két új, nagyobb házban laktak, nagy terepjárókkal jöttek-mentek. A többi kert is elhagyott volt. Nem csoda: a fák közül sok kiszáradt, a régi tulajdonosok mind öregek voltak, nem éltek már. Mégis, miért éltek volna?

Ő is öreg volt. De még élt.

Három éve jutott először eszébe, hogy kijön a régi szőlőbe, megnézni, hátha ott talál valakit a régi ismerősei közül. Nem talált. A Vadászék kapuját próbaképpen megnézte, úgy volt beriglizve, mint régen, sokat járt át hozzájuk. Bement újra. Végigment a kerten, magas volt a fű, virágoztak a fák, és ott állt a bódé, a szerszámoskamra, előtte a pad, ahol annyit ültek együtt, metszésről, oltásról, a világról beszélgetve. A Vadászék már nem voltak ott, a férfit a tüdeje vitte el, az egykori dorgi bányászok temették. Bezárt a bánya, betemették, majd aztán egymást is, sorra. Az asszonyt a hőség vitte el, egy éve. Amit az a szén fűtött, amit a Sándor fejtett ki.

Leült a padon. Nézte a völgyet. Hallgatta a csendet, a bogarakat, a madarakat. Jártak erre a crossmotorosok, quadosok, de most csönd volt.

Felállt, benyúlt a gerenda mögé: ott volt még a kulcs. Kinyitotta a bódét, ott volt a kanapé, a lavór, a kis kempingfőző, az egyszerű konyha kellékei. A könyvespolc, rajta az Albatrosz sorozat sárga gerincű könyvei, és vagy tíz könyv a szőlőművelésről. Prohászka: *Szőlő és bor*. Néhány Moldova. *A Tisztelet Komlónak!*

Kinyitotta a szerszámoskamrát, ott is takaros rend volt.

Becsukott mindent, behúzta maga mögött a kertkaput, és hazament.

Másnap korán jött, nagyobb hátizsákkal. Szerencséje volt, most nem volt olyan nagy a hőség.

Megmetszette a szőlőt, ott aludt, és másnap elkezdte a fákat rendbe hozni. Megigazította az ereszcatornát, hogy ha véletlenül esne, akkor ne vesszen el a víz. A hordó rossz volt, de az Őri Karcsinál azt is talált rendeset. A Karcsi is meghalt már, de beszélt a fiával, az csak örült, hogy az apja barátja valami hasznát leli az egykori gyümölcsösnek. A Kiskarcсібól rendes ember lett. Egyszer ő mentette meg az atyai pofonoktól, amikor a kölyök elkötötte a Lollobrigidát, az apja Ladáját.

Az Őriéknél nemcsak rendes hordót talált, hanem rendes sparheltet, fazekakat is. Az asszony rengeteg lekvárt, befőttet csinált annak idején.

Hát most ő csinált, az Őriéknél.

Az egyik faházban egy afgán család lakott. Velük szokott beszélni. Ő magyarul tanította azokat, azok pedig felhozták neki kannában a vizet, felvágták a fát. Vigyáztak egymásra. Amikor a gyerekek fáciánt fogtak, ő adott hozzá zöldségeket, és együtt főzték meg. Ez hetente egyszer-kétszer esett meg.

A dülő előregedett, és gyakran kiszáradt fái nem teremtek sokat, de sok mindenkit nem is érdekeltek már.

Összesen öt elhagyott telken vette át a gazdálkodást. Ebből három egykori, elhunyt cimborája volt, akikről feltételezte, hogy csak örülnének annak, hogy ő gondját viseli. A másik kettőnél volt még kitől engedélyt kérni. A legjobban a Vasváriék telkével járt, ott a lányuk tíz éve fügefát, kajszit, mandulafát ültetett, azok jobban bírták a szárazságot, és lassan termőre fordultak. Most börtönben ül. Állítólag terrorista volt. A cseresznye, az itteni almafajták, a szilva is egyre csak fogyott.

De az ő ereje sem lett több. Annyi volt, amennyivel tudott mit kezdeni.

Birsalmalekvárt főzött. Diót, mandulát tört, a felét eladta a piacon, a másik felét maga ette meg. A mustból egyszerre tíz litert tudott levinni a buszmegállóig, onnan be a városba, eladta. A levegőtlen kis panellakásban már csak ősztől tavaszig volt.

Este ott ült a padon, a kis kézifűrészt fogait reszelte. Vagy csak nézte, ahogy a dülő tetején lakó róka egerészik.

Ahogy az este feljön a völgyből, és fától fáig, házról házra borítja be a völgyet.

Ahogy ez a nyár is lassan enyhül végre.

SÉRELMEK

T. amint megállapította, hogy a szirénázás az ő házuk előtt állt le, otthagyta a laptopot, és az ablakhoz sietett. Két rendőrmotort és egy rendőrautót látott, mögöttük pedig egy fekete Audi lassított éppen, a tetején kék villogóval. Még a villogó is végtelen, lenyűgöző eleganciát sugárzott. Az Audi a négyemeletes panelház parkolója előtt állt meg keresztbe. A sofőr kiugrott, kinyitotta a hátsó ajtót.

A köztársasági elnök szállt ki belőle.

T. rögtön megismerte, szó sem lehetett tévedésről. A köztársasági elnököt mindig is tisztelte: egy igazi úriembernek tartotta, feddhetetlennek, becsületesnek, akinek olyan, kevesek által fontosnak tartott dolgokra is mindig jut egy csepp figyelem, mint például a természetvédelem vagy a beteg gyerekek. Az elnök egy magas, sportos férfi volt, olyan, akit az ellenzék is igazán elfogadhatna. Ha nem lenne olyan, amilyen.

A köztársasági elnök körbenézett, pillantását egy kis ideig a szemben álló ház oldalára festett firkákon felejtette, majd amikor mellé ért két segítője, elindultak a kapu felé. Kisvártatva megszólalt a kaputelefon.

- Jó napot kívánok. T. urat keressük. Zavarhatunk egy percre?
- kérdezte egy határozott, szimpatikus és intelligens hang.
- Persze, jöjjenek – mondta T. kis zavarban.

Körbenézett. Egy pólóban és tréningnadrágban volt, ami végül is megfelelt a látogatásnak, különös tekintettel annak vá-

ratlan voltára. Az asztalon mosatlan edények voltak, a kanapén szennyes ruha, sajnos az asszonynak nem volt erőssége a házimunka. És most itthon sem volt. Gyorsan eltüntetett ezt-azt, lecsukta a laptopot, és kinyitotta az ajtót.

Csakugyan a köztársasági elnök volt az, szűk kíséretével. Egy udvarias „Szabad?” után benyomultak a nappaliba.

– Kedves T. úr! Elnézést kérek, amiért így önre törtünk. Csak tudja, az államügyek, sok a teendő, és már régóta szerettem volna egy kis időt szakítani az önnel való találkozásra.

T. megértően bólintott. Az államügyek.

– Kedves T. úr! Önt sérelmek érték! Önt élete során súlyos sérelmek, hovatovább igazságtalanságok és méltatlanságok érték! Önnel hálátlanságok történtek!

T. meglepetten állt. Rengeteg sérelem érte életében, amik valósággal megkeserítették mindennapjait. Mondjuk ki: szinte minden percét. De erre mégsem számított.

A köztársasági elnök folytatta.

– Az ön fia rendszeresen megfélelkezett a születésnapjáról, amikor meghívta, persze nem ért rá, ha pedig mégis méltóztatott eljönni, tiszteletlenül viselkedett az ön barátaival. Volt, hogy egy héttel a születésnapja után hívta fel. Ugye ilyen is volt, jól tudom?

T. szó nélkül bólintott. Nem szívesen beszélt erről, de így volt, sajnos így történt, ezen már nem lehet változtatni.

– És az esküvői képeiről olyan válogatást rakott ki a Facebookra, ahol önről egy rendes kép sem szerepelt. Amikor ’98-ban egyszer elé ment a gimnáziumba, és a haverjaival... elnézést kérek, amiért ezt a szót használom, de azokat az üresfejű heherészó sihedereket, akikről manapság azt sem lehet mindig tudni, hogy fiúk vagy lányok, ezeket mégsem lehet barátoknak hívni... tehát az ön fia próbált úgy csinálni, mint ha meg sem ismerné önt, a tulajdon édesapját.

T. lehajtotta a fejét. Pontosan emlékezett a jelenetre.

– Továbbmegyek. Önt érthetetlenül és méltánytalanul hátrébb sorolta, amikor unokája születéséről nem azonnal, hanem csak másnap reggel értesítette. Bizonyára még a haverjainak is előbb szólt.

Valóban, T.-nek ez volt az egyik legfájóbb sebe. Eddig bírta. Erős férfi volt, megedzette az élet, de most, most eleredtek a könnyei.

Az egyik öltönyös, bizonyára a köztársasági elnök személyi titkára, egy hófehér damaszt zsebkendőt nyújtott át neki, majd társával, bizonyára a testőrrel együtt, diszkrétan félrehúzódtak.

– Kedves T. úr! Azért vagyok itt, hogy önt ezennel rehabilitáljam, öntől a magyar haza nevében bocsánatot kérjek az összes sérelemért, amiket most itt sajnos nincs idő és mód sorra venni. Hogy önről lemossam a gyalázatot. Ön Magyarország nagyszemélyes polgára. Ön kiváló magyar ember. Önnek érdemei alapján sokkal több tisztelet jár, mint amennyit életében kapott. Önnel az élet igazságtalan volt.

– Igazságtalan volt – ismételte meg halkán T.

A köztársasági elnök előrelépett, és kezét nyújtott T.-nek. T. hálásan, hosszan szorongatta a köztársasági elnök kezét. Egy darabig így álltak. Az elnök nem vette le elismerő, megható, barátságos tekintetét T.-ről, aki szemlesütve szárította könnyeit.

Az egyik öltönyös kíséző, bizonyára a személyi titkár, halkán köhintett egyet. A köztársasági elnök búcsúzni kezdett.

– Elnézését kérem, kedves T., de mennünk kell. Sürgős és rendkívül fontos államügyek. Igazából be sem lett volna szabad ugornom önhöz, de én ragaszkodtam hozzá – mondta, és szigorú tekintettel a személyi titkárára pillantott.

A két másik öltönyös szó nélkül kinyitotta az ajtót. A testőr előrement, a személyi titkár pedig maga elé engedte az elnököt.

– Isten áldja, T. úr! – intett még vissza a lépcsőházban, ügyet sem vetve az elsőn lakó vén komcsi Schramek néni csodálkozó tekintetére.

Aztán a parkolóból már nem nézett vissza. Nem is tehetette, az egyik kísérője magyarázott, bizonyára a következő találkozásjára készítették fel. Talán az orosz nagykövet vagy egy szaúdi herceg, ki tudja, hova sietett tovább.

VIGYÁZ RÁM

A szálloda éttermében egy kétszemélyes asztalt keresett, kitette magával szemben a plüsskutyáját, és leült.

Egy jó kiállítású, elegáns harmincas nő, aki együtt vacsorázott egy közepes méretű, fekete, szőrös plüsskutyával.

Megjelent a pincér. Gondterhelt arccal mondta:

– Sajnálom, hölgyem, de kutyákat nem szabad behozni az étterembe.

– És ha megígérem, hogy jól fog viselkedni?

– Ebben az esetben természetesen maradhat. Csak ne tépje szét a legjobban fizető vendégeinket. Felettébb kellemetlen lenne. Felettébb.

– Nem fogja. Diétázik. Csak vigyáz rám. Raszputyinnak hívják.

– Akkor minden rendben. Mivel szolgálhatok?

Egy kis főtt krumplit kért párolt zöldségekkel és egy pohár vörösborral. Betegnek érzi magát, és szeretné magát jól kialudni, mondta a pincérnek.

Vacsora után a recepción jó éjszakát kívánt, és ott is közölte, hogy gyengélkedik, úgyhogy kéri, senki ne zavarja. A szobája ajtajára kiakasztotta a „Nem kérek takarítást” táblát, és bezárta az ajtót.

A táskájából kivett egy levél gyógyszert hányinger és utazási rosszullét ellen. A csomagoláson egy autó volt, ami egy hegy-

oldalban, a szerpentinen ment. Bevett két tablettát, ivott rá egy pohár vizet.

„Nagy utazás – kezdte dúdolni. – Azt mondtad, hogy ez az élet... és nem halunk meg”^{*} – majd abbahagyta.

Felvette a kutyát az ágyról, és kiment vele az erkélyre.

Szemben az esztergomi bazilika állt, még nem kapcsolták be a világítást. Próbálta kitalálni, hol van Babits háza. Évtizedekkel ezelőtt járt ott.

Nehéz egy óra volt. Félt tőle, nem tudta, hogy gyorsan vagy lassan fog elmúlni. Ha dohányozna, most bizonyára sok cigarettát szívna el, gondolta.

De elmúlt. Egy óra alatt.

Felállt, sétált. Raszputyint a mellére szorította. Megsimogatta, és azt mondta: ne félj. Minden rendben lesz.

Kinyitott egy kisebb és egy nagyobb barna gyógyszeres üveget, és időnként egyet-egyet kortyolva egy üveg vízből, az egészet bevette.

Talán három percig tartott. 150 kapszula. Egy versenylónak is elég lenne. Felállt, és megütötte a szédülés. Meglepődött, hogy ilyen gyors. Lefeküdt az ágyra, a mellére fektette a kutyát. Be akart takarózni, de rajta feküdt a takarón.

Mindegy, gondolta. Túl nagy és teljesen fölösleges vállalkozásnak tűnt már belefogni. Az egyik kezét maga mellé ejtette, a másikkal a Raszputyint simogatta. Majd elaludt.

Még gyengén lélegzett, amikor megszólalt a szállodai telefon. Raszputyin felemelte a fejét, és elgondolkodva nézte a telefont. Amikor az nem hagyta abba a csörgést, kibújt a nő keze alól, leugrott az ágyról, és felvette a telefont.

^{*} Dész László – Bereményi Géza – Presser Gábor: *Nagy utazás* – dalrészlet.

– Tessék.

– Jó estét kívánok. A recepcióról telefonálok, most vettem át az esti műszakot, és hallottam, hogy önöknél valaki beteg. Van esetleg szükség segítségre, hívjak orvost?

– Nem, köszönöm szépen. Elaludt. Valószínűleg reggelire sem fogunk még lemenni, de ne aggódjanak, kérem.

– Akkor nyugodalmas jó éjszakát kívánok.

– Viszont kívánom – mondta Raszputyin, és letették mindketten a telefont.

A kis fekete kutya felugrott az ágyra, odanyomta az orrát a gazdájához, és nedvesen csillogó szemmel halkán nyüszített.

GONDOLATOK A PADLÁSON

Amikor az első terepjáró megállt a háza előtt, tudta, hogy miről van szó, és a konyhaszekrényről felmászott a padlásra.

Öt bakancsos biztonsági nyomult be a szobába. A szoba ki volt világítva, az asztalon még ott állt a számítógép és a forró tea. A mennyezet deszkái között volt annyi rés, hogy lássa őket. Az ablakok zárva voltak, a kis háznak egyetlen kijárata volt, ahol bejöttek. Hamar kitalálták hát, hogy hol rejtőzik.

– Ipiapacs! – kiabált fel az egyik.

Odahúzták az asztalt, az egyik ráállt, és óvatosan benézett. Először az ellenkező irányba keresett, látszott, ahogy csillog a fény a kopasz koponyáján.

– Megvan! – vigyorodott el, amikor lámpájával a szemébe világított.

Leugrott az asztalról.

– Füstöljük ki! – mondta valamelyik. Nekiálltak tüzet rakni a könyvekből.

A deszka rései között figyelte őket, és arra gondolt, milyen jó, hogy nincs családja, hogy csak a saját életéért kell aggódnia.

Egyszer lekiabált, hogy az egy dedikált Faludy, amiért egy csomó pénzt adnak, de nem érdekelte őket. Tulajdonképpen viccnek szánta, nem gondolta komolyan, hogy azokat ott lenn érdekli.

Azoknak ott lenn humoruk sem volt, ami még rosszabbá tette az egészet.

Lelocsolták benzinnel és meggyújtották. Ott égett a Faludy-versszak:

„Tanuld meg ezt a versemet,
mert meddig lesz e könyv veled?
Ha a tied, kölcsönveszik,
a közkönyvtárban elveszik,
s ha nem: papírja oly vacak,
hogy sárgul, törik, elszakad,
kiszárad, foszlik, megdagad,
vagy önmagától lángra kap,
kétszáznegyven fok már elég –
és mit gondolsz, milyen meleg
egy nagyváros, mikor leég?
Tanuld meg ezt a versemet.”*

Alapvetően a szophoklészi etika szerint gondolkodott, miszerint gazemberséget elkövetni rosszabb, mint elszenvetni. Vagyis azt sem szabad megölni, aki épp ránk gyújtja a házunkat.

A padlásnak volt egy külső ajtaja, azon próbált kijutni. Az alacsony padlás a füst miatt még sötétebb lett, és levegőt is alig kapott. A padlásajtó egy egyszerű retesszel volt lezárva kívülről, az ajtót oldalra fekve, két rúgással tudta kinyitni. Leugrott, égő szemekkel, sajgó tüdővel feküdt a földön. A bakancsosok persze már ott vártak.

Ott volt körülötte mind az öt.

Ha a szophoklészi etika szerint jár el, ezek a jövő héten már egy menekültszálláson vagy cigánytelepen fejtik ki honvédő te-

* Faludy György: *Tanuld meg ezt a versemet*

vékenységüket. Ha végez velük, az ő lelkén szárad az öt hóhér élete, de megmenti azokat, akiket őutána találnának meg.

Köhögött, hunyorgott. Azok nyugodtan figyelték, ahogy imitálja a fuldoklást.

Lassan a zsebébe nyúlt, és kibiztosította a kézigránátot.

Kicsit várt, abbahagyta a fuldoklást, előhúzta a hasa alól a gránátot, hogy a repeszeket ne nyelje el a teste, hanem jusson a kopaszoknak is, és azt mondta:

– Sajnálom. Ezt az egészet.

Aztán vége lett.